

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

Brusel, 30.4.2004
COM (2004) 327 konečné znění

ZELENÁ KNIHA

**O PARTNERSTVÍ VEŘEJNÉHO A SOUKROMÉHO SEKTORU A
PRÁVU SPOLEČENSTVÍ O VEŘEJNÝCH ZAKÁZKÁCH A KONCESÍCH**

(předloženo Komisí)

CZ

CZ

OBSAH

1.	<i>Rozvoj partnerství veřejného a soukromého sektoru: zjištěná fakta a problémy.....</i>	3
1.1	Fenomén partnerství veřejného a soukromého sektoru	3
1.2.	Výzva pro vnitřní trh: podpora rozvoje PPP za podmínky účinně fungující hospodářské soutěže a právní jistoty	5
1.3.	Zvláštní záměr a cíl této Zelené knihy	7
2.	<i>Čistě smluvní PPP a právo Společenství v oblasti veřejných smluv a koncesí</i>	8
2.1.	Fáze výběru soukromého partnera	9
2.1.1.	Čistě smluvní partnerství: rozhodnutí o uzavření smlouvy označené jako „veřejná zakázka“	9
2.1.2.	Čistě smluvní partnerství: rozhodnutí o uzavření smlouvy označené jako „koncese“	11
2.2.	Zvláštní otázky týkající se výběru ekonomického provozovatele u PPP založeného na základě soukromé iniciativy	13
2.3.	Fáze následující po výběru soukromého partnera	14
2.3.1.	Smluvní rámec projektu	14
2.3.2.	Svěření určitých úkolů dalším smluvním partnerům (subdodavatelům)	17
3.	<i>Institucionální PPP a právo Společenství o veřejných zakázkách a koncesích</i>	18
3.1.	Partnerství vyžadující založení <i>ad hoc</i> subjektu vlastněného společně veřejným a soukromým sektorem	18
3.2.	Kontrola veřejnoprávního subjektu soukromým provozovatelem	20
4.	<i>Závěrečné poznámky</i>	22

1. ROZVOJ PARTNERSTVÍ VEŘEJNÉHO A SOUKROMÉHO SEKTORU: FAKTA A PROBLÉMY

1.1. Fenomén „partnerství veřejného a soukromého sektoru“

1. Pojem partnerství veřejného a soukromého sektoru („PPP“) není na úrovni Společenství právně definován. Tímto pojmem se obecně označují formy spolupráce mezi orgány veřejné správy a podnikatelským sektorem za účelem zajištění financování, výstavby, obnovení, správy či údržby veřejné infrastruktury nebo poskytování veřejné služby.
2. PPP jsou obvykle charakterizována následujícími prvky:
 - Relativně dlouhodobým trváním vztahu týkajícího se spolupráce mezi veřejnoprávním a soukromým partnerem na různých aspektech plánovaného projektu.
 - Metodou financování projektu - částečně soukromým sektorem - někdy prostřednictvím složitých dohod mezi různými stranami. Veřejné prostředky – v některých případech o značné výši - mohou být začleněny do soukromých fondů.
 - Významnou úlohou ekonomického provozovatele, který se účastní různých fází projektu (návrh, vyhotovení, provedení, financování). Veřejnoprávní partner se soustředí hlavně na definování cílů, které je nutné z hlediska veřejného zájmu, kvality poskytovaných služeb a cenové politiky dosáhnout, a přebírá odpovědnost za dohled nad jejich dodržáním.
 - Rozdělením rizik mezi veřejnoprávního partnera a soukromého partnera, na něhož jsou přenesena rizika obvykle nesená veřejným sektorem. PPP však nemusí nutně znamenat, že by soukromý partner nesl veškerá rizika spojená s projektem či jejich podstatnou část. Konkrétní rozdělení rizika se určuje případ od případu podle možnosti zúčastněných stran toto riziko vyhodnotit, kontrolovat jej a vyrovnat se s ním.
3. Během minulého desetiletí se PPP rozvinula v mnoha oblastech veřejného sektoru. Rostoucí využití PPP je vysvětlováno různými faktory, např. vzhledem k rozpočtovým omezením, jimž jsou členské státy vystaveny, PPP přináší potřebné financování veřejného sektoru ze soukromých zdrojů. Jiné vysvětlení vyplývá z požadavku, aby veřejná sféra získala větší prospěch z know-how a pracovních postupů, které se uplatňují v soukromém sektoru. Rozvoj PPP je rovněž součástí obecnější změny role státu v ekonomice z přímého provozovatele na organizátora, regulátora a vykonavatele kontroly.
4. Orgány veřejné správy členských států se často uchylují k dohodám o PPP při realizaci projektů týkajících se infrastruktury, zejména v odvětvích jako jsou doprava, zdravotnictví, školství a obrana. Na evropské úrovni bylo zjištěno, že by využití PPP mohlo napomoci při realizaci trans-evropské dopravní sítě, jejíž zřízení se do značné míry opozdilo převážně z důvodu nedostatku financí¹. V rámci Iniciativy pro růst

¹ Viz. sdělení Komise ze dne 23. dubna 2003 „Rozvoj trans-evropské dopravní sítě: inovační řešení financování – interoperabilita elektronických systémů výběru mýtného“, COM (2003) 132, a Zpráva vysoké

schválila Rada řadu opatření zaměřených na zvýšení investic do infrastruktury trans-evropské dopravní sítě a rovněž v oblastech inovace, výzkumu a rozvoje, a to převážně prostřednictvím různých forem PPP².

5. I když je pravdou, že spolupráce mezi veřejným a soukromým sektorem může nabídnout mikroekonomické výhody umožňující realizaci projektu, který přináší hodnotu za peníze a naplňuje účel veřejného zájmu, nelze veřejnému sektoru čelícímu rozpočtovým omezením³ PPP nabídnout jako zázračné řešení. Zkušenosti ukazují, že je nutné vyhodnotit zvlášť pro každý projekt, zda varianta partnerství v porovnání s ostatními variantami (např. uzavření obvyklejšího typu smlouvy), poskytuje reálnou přidanou hodnotu⁴.
6. Komise rovněž se zájmem konstatuje, že některé členské a přistupující státy vytvořily nástroje pro koordinaci a podporu projektů PPP zaměřené mimo jiné na šíření „správné praxe“ ohledně těchto projektů na národní popř. evropské úrovni. Tyto nástroje mají za cíl vzájemné zpřístupnění souvisejících odborných znalostí (např. pracovní skupiny ve Spojeném království a v Itálii) a takto uživatelům poskytnout poradenství ohledně různých forem PPP a jejich fází, tj. od úvodního záměru, výběru soukromého partnera, nejvhodnějšího rozvržení rizik, výběru smluvních ustanovení až po zapojení společenstevního financování.
7. Orgány veřejné správy spolu se soukromým sektorem rovněž založily různé společenstevní struktury zejména za účelem poskytování veřejných služeb na místní úrovni. V důsledku toho jsou veřejné služby jako zpracování odpadu nebo rozvody vody a energie stále více svěřovány podnikům, které mohou být veřejnoprávní či soukromé povahy, popř. kombinací obojího. Zelená kniha o službách v obecném zájmu v této souvislosti zdůrazňuje, že v případech, kdy orgán veřejné správy rozhoduje o přidělení provozování určité služby třetí straně, je povinen dodržet pravidla ohledně přidělování veřejných zakázek a koncesí, a to i v případě, že je tato služba považována za službu v obecném zájmu⁵. Též Evropský parlament připustil, že dodržování uvedených pravidel může být „účinně fungujícím nástrojem, který zabrání omezování soutěže a současně umožní státním orgánům určit a sledovat podmínky týkající se kvality, vhodnosti a ekologických požadavků“⁶.

1.2.1. Výzva pro vnitřní trh: podpora rozvoje projektů PPP za podmínek účinně fungující hospodářské soutěže a právní jistoty

skupiny ohledně trans-evropské dopravní sítě ze dne 27. června 2003.

² Závěry předsednictví, Evropská rada, Brusel, 12. prosince 2003.

³ Eurostat, Statistický úřad Evropských společenství přijal dne 11. února 2004 (srov. tisková zpráva STAT/04/18) rozhodnutí týkající se vedení národních účtů ohledně smluv uzavřených státními orgány v rámci partnerství s nestátními složkami, které konkretizuje dopady na deficit/přebytek státního rozpočtu a veřejný dluh. Eurostat doporučuje, aby byl majetek partnerství veřejného a soukromého sektoru klasifikován jako nestátní majetek a jako takový veden mimo státní rozvahu za předpokladu, že budou splněny obě následující podmínky: (1.) soukromý partner přebírá rizika související s výstavbou a (2.) soukromý partner přebírá alespoň jedno z rizik dostupnosti (tj. dostupnosti řádného plnění dohodnuté kvality) a rizika poptávky.

⁴ Viz sdělení Komise Radě a Parlamentu „Veřejné finance v EMU 2003“ uveřejněná v European Economy č. 3/2003 (COM (2003) 283 konečné znění).

⁵ COM (2003) 270 konečné znění. Text Zelené knihy a příspěvky viz. http://europa.eu.int/comm.secretariat_general/services_general_interest.

⁶ Usnesení Evropského parlamentu k Zelené knize o službách v obecném zájmu přijaté 14. ledna 2004.

8. Tato Zelená kniha pojednává o PPP z hlediska právních norem Společenství ohledně veřejných zakázek a koncesí. Právo Společenství neobsahuje zvláštní právní úpravu, která by se týkala PPP. Přesto je však nutné jakýkoliv právní úkon (smluvní či jednostranný), jímž orgán veřejné správy svěřuje poskytování ekonomické činnosti třetí straně, zkoumat z hlediska pravidel a principů vyplývajících ze Smlouvy, zejména ve vztahu k zásadám svobodného podnikání a svobody služeb (články 43 a 49 Smlouvy ES)⁷ obsahujícím dále zásady transparentnosti, rovného zacházení, proporcionality a vzájemného uznávání.⁸ Vedle toho se pro případy upravené Směrnicemi použijí podrobná ustanovení týkající se koordinace postupů pro přidělování veřejných zakázek^{9 10}. Tyto Směrnice tedy „směřují k nezbytné ochraně zájmů podnikatelů založených v určitém členském státu se záměrem nabízet zboží nebo služby zadavatelům (orgánům veřejné správy) z jiného členského státu a v této souvislosti zabraňují nebezpečí, že bude ze strany uvedených zadavatelů při rozhodování o veřejné zakázce dána přednost národním zájemcům a uchazečům. Rovněž zabraňují možnosti, aby se orgán veřejné správy při svých úvahách řídil jinými kritérii než kritérii hospodárnosti¹¹. Aplikace konkrétních ustanovení uvedených Směrnic je však omezena určitými předpoklady a týká se zejména rozhodování o přidělení veřejné zakázky.
9. Pravidla pro výběr soukromého partnera jsou v první řadě odvozena vymezením smluvního vztahu, který strana se zadavatelem uzavírá.¹² Podle sekundárního práva Společenství jsou veškeré smlouvy na peněžní plnění uzavřené písemně mezi

⁷ Pravidla vnitřního trhu včetně pravidel a zásad, kterými se řídí úprava veřejných zakázek a koncesí, se vztahují na jakoukoliv ekonomickou činnost, tj. jakoukoliv činnost, která se skládá z tržního poskytování služeb, zboží nebo provádění prací, i za předpokladu, že jsou tyto služby, zboží nebo práce určeny k účelu tzv. „veřejné služby“, jak je definována členským státem.

⁸ Viz. Interpretační sdělení Komise o koncesích v právu Společenství, Úř. věst. C 121, ze dne 29. dubna 2000.

⁹ t.j. Směrnice 92/50/EHS, 93/36/EHS, 93/37/EHS, 93/38/EHS týkající se koordinace postupů pro rozhodování o přidělení veřejných zakázek v oblasti služeb, dodávek, veřejných staveb a zakázek v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a telekomunikací. Tyto Směrnice budou nahrazeny Směrnicí 2004/18/ES Evropského parlamentu a Rady ze dne 31. března 2004 týkající se koordinace postupů pro rozhodnutí o přidělování veřejných zakázek v oblasti veřejně prospěšných staveb, veřejných dodávek a služeb a Směrnicí 2004/17/ES Evropského parlamentu a Rady ze dne 31. března 2004 týkající se koordinace postupů pro rozhodnutí o udělování veřejných zakázek v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb, která bude zveřejněna v nejbližší době v Úř. věst. Předběžnou verzi nových Směrnic lze shlédnout na webové stránce http://www.europarl.eu.int/code/concluded/default_2003_en.htm.

¹⁰ Vedle toho může být v určitých odvětvích, zejména v odvětví dopravy, organizace PPP podmíněna konkrétní odvětvovou legislativou. Viz. Nařízení Rady (EHS) č. 2408/92 o přístupu leteckých dopravců Společenství na letecké tratě uvnitř Společenství, Nařízení Rady (EHS) č. 3577/92, kterým se uplatňuje zásada svobody poskytovat služby v námořní dopravě v rámci členských států, Nařízení Rady (EHS) č. 1191/69 o postupu členských států ohledně základních závazků vyplývajících z pojetí veřejné služby v železniční, silniční, a vnitrozemské lodní dopravě, ve znění Směrnice (EHS) č. 1893/91 a doplněného návrhu Nařízení Evropského parlamentu a Rady o postupu členských států ohledně požadavků na veřejné služby a přidělování veřejných zakázek v železniční osobní dopravě, silniční a vnitrozemské lodní dopravě (COM (2002) 107 konečné znění).

¹¹ Spojené případy C-285/99 a C-286/99, *Impresa Lombardini v. ANAS*, Rozsudek ze dne 27. listopadu 2001, odstavec 36 a v tomto smyslu případ C-380/98, *University of Cambridge*, ECR I-8035 a případ C-19/00 *SIAC construction*, ECR I-7725.

¹² V PPP projektech jsou veřejnoprávními partnery zejména státní, regionální nebo místní úřady. Mohou jimi být i orgány veřejné správy zřízené ke splnění úkolů obecného zájmu, které jsou kontrolovány státem nebo které provozují určité síť. Pro zjednodušení bude pojem zadavatel v tomto dokumentu užíván k označení všech těchto agentur. Tento pojem tedy zahrnuje i „zadavatele“ ve smyslu Směrnice 92/50/EHS, 93/36/EHS, 93/37/EHS a 2004/18/ES a subjekty zadavatelů typu „orgánů veřejné správy“ a „veřejných podniků“ ve smyslu Směrnic 93/38/EHS a 2004/17/ES.

zadavatelem a provozovatelem, jejichž předmětem je provedení stavebních prací, díla nebo poskytnutí služby, označeny jako „veřejná zakázka na stavební práce popř. veřejná služba“. Pojem „koncese“ je vymezen jako smlouva téhož typu jako veřejná zakázka s tím rozdílem, že úhrada za provedené práce nebo poskytované služby se skládá výlučně z práva vybírat ze stavby nebo služby poplatky (výtěžek), popř. je toto právo navíc spojeno s platbou.

10. Z pohledu Soudu musí být jednotlivé prvky obsažené v uvedených definicích posuzovány takovým způsobem, aby Směrnice nepozbyla praktického účinku¹³. Například formalismus, kterým se může vyznačovat koncepce smluvní úpravy v rámci národního práva, nesmí napomáhat praktickému omezení účinku Směrnic. Rovněž tak úplatná povaha předmětné smlouvy (tj. peněžní plnění) nemusí nutně vyplývat z přímé platby ceny veřejnoprávním partnerem, ale může být založena jakoukoliv jinou formou úhrady přinášející zisk, kterou soukromý partner obdrží.
11. Veřejné zakázky označované jako veřejné zakázky na práce nebo veřejné služby přednostní povahy¹⁴ se řídí detailní úpravou Směrnic Společenství. Koncese týkající se tzv. „nepřednostních“ veřejných zakázek nebo veřejných služeb se řídí několika nepočetnými ustanoveními sekundárního práva. Konečně některé projekty, především koncese pro služby, spadají zcela mimo dosah úpravy sekundární legislativy. Totéž platí pro kterékoliv zadání přidělené formou jednostranného opatření.
12. Právní rámec, kterým se řídí výběr partnera, byl na straně Společenství předmětem koordinace na několika úrovních a o různých stupních intenzity s celou řadou různých přístupů, které přetrvávají na národní úrovni, přestože se jakýkoliv projekt týkající se přidělení úkolů třetí straně řídí minimálně nejnужnějšími zásadami odvozenými z článku 43 až 49 Smlouvy ES.
13. Komise se již jevem PPP zabývala v rámci svých iniciativ v oblasti práva veřejných zakázek. V roce 2000 Komise zveřejnila Interpretální sdělení o koncesích a právu Společenství o zadávání veřejných zakázek,¹⁵ v němž na základě pravidel a zásad odvozených ze Smlouvy a příslušného sekundárního práva definovala principy úpravy koncesí v právu Společenství včetně povinností orgánů veřejné správy při výběru provozovatelů, jimž jsou koncese udělovány. Nové Směrnice Evropského parlamentu a Rady k modernizaci a zjednodušení legislativního rámce Společenství navíc upravují nový postup při rozhodování o přidělení veřejné zakázky navržený pro potřeby zvláštního typu rozhodování o „značně složitých (komplexních) smlouvách“, přičemž se dotýká i některých forem projektů PPP. Tento nový postup označený jako „soutěžní dialog“ umožňuje orgánům veřejné správy vést s podnikem uchazeče jednání za účelem nalezení těch řešení, která nejlépe odpovídají jejich potřebám.
14. Skutečností zůstává, že mnoho představitelů zainteresovaných skupin považuje normy Společenství regulující výběr podniku pro účely spolupráce s orgánem veřejné správy na základě projektu PPP včetně dopadu těchto norem na smluvní vztahy, kterými se partnerství řídí, za nedostatečně určité a za nestejnorodé v rámci různých členských států. Taková situace může přinést značný stupeň nejistoty pro podnikatele v rámci Společenství, který by mohl představovat vážnou překážku pro zřizování PPP a jejich

¹³ Rozsudek Soudu ze dne 12. července 2001, Případ C-399/98, *Scala*, ECR I-5409, viz. hlavně body 53 až 55.

¹⁴ Tj. ty, které jsou uvedeny v příloze IA Směrnice 92/50/EHS popř. v příloze XVIA Směrnice 93/38/EHS.

¹⁵ Interpretální sdělení Komise ke koncesím podle práva Společenství, Úř. věst. 121, 29. dubna 2000.

úspěch a mohl by být na újmu financování důležitých projektů infrastruktury a rozvoji kvalitních veřejných služeb.

15. Evropský parlament vyzval Komisi, aby přezkoumala možnost přijetí návrhu Směrnice se záměrem zavést stejnorodá pravidla pro odvětví koncesí a ostatních forem PPP.¹⁶ Hospodářský a Sociální Výbor se zahájením takové legislativní iniciativy rovněž souhlasil.¹⁷
16. V rámci své Strategie pro vnitřní trh 2003-2006¹⁸ Komise oznámila, že zveřejní Zelenou knihu o PPP a právu Společenství o veřejných zakázkách a koncesích za účelem zahájení debaty ohledně nejlepšího způsobu zajištění rozvoje PPP v prostředí účinně fungující hospodářské soutěže a dostatečné právní jistoty. Zveřejnění Zelené knihy je rovněž jednou z akcí předpokládaných Evropskou Iniciativou pro růst.¹⁹ V neposlední řadě tato Zelená kniha odpovídá určitým požadavkům, které se vyskytly během veřejného projednávání Zelené knihy o službách v obecném zájmu.²⁰

1.3. Zvláštní záměr a cíl této Zelené knihy

17. Záměrem této Zelené knihy je vyvolání debaty o možnostech aplikace práva Společenství o veřejných zakázkách a koncesích i na projekty PPP. Tato debata se bude soustředit zejména na normy, které by měly být aplikovány při rozhodování o pověření k výkonu určitého významného projektu či díla třetí straně. K tomu dochází v té či oné míře na různých úrovních státní a místní správy v rámci organizačního a ekonomického rozhodování. Orgány místní či státní správy však nesmí vnímat vyvolání této debaty jako podnět k rozhodnutí, zda přenechat správu veřejných služeb vnějším (soukromoprávním) subjektům. Takové rozhodnutí je ve výlučné pravomoci orgánů veřejné správy. Právo Společenství ohledně veřejných zakázek a koncesí je z hlediska rozhodnutí členských států, zda provoz veřejné služby zajistí samy či jej svěří třetí straně, zcela neutrální.
18. Záměrem této Zelené knihy je, přesněji vyjádřeno, objasnit rozsah aplikace norem Společenství ve fázi výběru soukromého partnera a v rámci následujících fází, určit veškeré případné nejasnosti a provést rozbor, do jaké míry je právní základna Společenství vhodná k regulaci PPP s jejich zvláštnostmi a nezbytnými prvky. Rovněž budou navržena východiska pro uvážení další případné intervence na úrovni Společenství. Jelikož je účelem této Zelené knihy spustit veřejnou debatu, není o případné možnosti intervence ze strany Společenství předem rozhodnuto. K tomu, aby se PPP stala přístupnější soutěží v transparentním právním prostředí, existuje celá řada dalších nástrojů: např. nástrojů legislativy, interpretačních sdělení, postupů směřujících ke zlepšení koordinace na úrovni států či možnost výměny správné praxe mezi členskými státy.

¹⁶ Stanovisko Evropského parlamentu (první čtení) ohledně návrhu Komise, COM (2000) 275, 10.5.2002.

¹⁷ Stanovisko HSV, Úř. věst. 14, 16.1.2001 zpravodaj pan Levaux, bod 4.1.3. a Stanovisko, HSV, Úř. věst. 193, 10.7.2001, zpravodaj pan Bo Green, bod 3.5.

¹⁸ Strategie pro vnitřní trh, Priority 2003-2006, COM (2003) 238 konečné znění.

¹⁹ Sdělení Komise pod titulem „Evropská iniciativa pro růst: investice do sítí a znalostí pro růst a pracovní místa“, COM (2003) 690 konečné znění, 11. listopadu 2003. Tato zpráva byla schválena Evropskou radou v Bruselu dne 12. prosince 2003.

²⁰ Viz zpráva o výsledcích projednávání Zelené knihy o službách v obecném zájmu. Viz poznámka pod čarou č. 5.

19. Ačkoliv se tato Kniha soustředí na problémy týkající se práva veřejných zakázek a koncesí, stojí za povšimnutí, že Komise přijala řadu opatření odstraňujících bariéry pro realizaci PPP i v určitých dalších oblastech. Takto např. byla vyjasněna pravidla pro vedení národních účtů ohledně smluv uzavřených subjekty veřejné správy v rámci partnerství se soukromými subjekty.²¹ Rovněž přijetí stanov pro Evropskou společnost usnadní realizaci projektů PPP na celoevropské úrovni.²²
20. Navrhuje se, aby byl jako součást rozboru v rámci této Zelené knihy učiněn rozdíl mezi:
- PPP čistě smluvní povahy, u nichž je partnerství mezi veřejnoprávním a soukromým sektorem založeno výlučně na smluvním spojení, a
 - PPP institucionální povahy zahrnující spolupráci mezi veřejnoprávním a soukromým sektorem v rámci zvláštního subjektu.

Tento rozdíl je založen na poznatku, že různé formy PPP, s nimiž se lze v členských státech setkat, lze rozdělit na dva hlavní modely, z nichž každý vyvolává zvláštní otázky ohledně aplikace práva Společenství upravujícího veřejné zakázky a koncese a zasluhuje proto samostatný rozbor, který je proveden dalších kapitolách.²³

2. ČISTĚ SMLUVNÍ PPP A PRÁVO SPOLEČENSTVÍ UPRAVUJÍCÍ VEŘEJNÉ ZAKÁZKY A KONCESE

21. Pojem „čistě smluvní PPP“ se vztahuje na partnerství založené výlučně prostřednictvím smluvních spojení mezi různými stranami. Zahrnuje řadu struktur, v jejichž rámci jsou jeden popř. více úkolů menšího či většího rozsahu zadány soukromému partnerovi a které mohou zahrnovat plánování, financování, vyhotovení díla, renovaci a pobírání užitků z veřejného díla či veřejné služby.
22. Jedním z nejlépe poznaných modelů v této souvislosti je model, který se často označuje jako „koncesní“²⁴. Tento model je charakterizován přímým spojením, které existuje mezi soukromým partnerem a konečným uživatelem: soukromý partner poskytuje veřejnosti službu „namísto“ avšak za kontroly veřejnoprávního partnera. Jiným jejím charakteristickým znakem je metoda odměňování společného smluvního partnera, která zahrnuje poplatky uložené uživatelům služby, jež mohou být v případě nutnosti doplněny dotacemi orgánů veřejné správy.
23. V jiných typech struktur je soukromý partner povolán, aby pro orgán veřejné správy provozoval a spravoval infrastrukturu (např. školu, nemocnici, věznici, dopravní infrastrukturu). Nejtypičtějším příkladem tohoto modelu je struktura označená jako PFI.²⁵ V případě uvedeného modelu nemá odměna soukromého partnera formu

²¹ Viz poznámka pod čarou č. 3 výše.

²² Nařízení Rady (EC) č. 2157/2001 ze dne 8. října 2001.

²³ Takto vytvořené rozdělení nebere v potaz právní interpretaci na úrovni národního práva a žádným způsobem nepředvídá interpretaci v rámci práva Společenství ohledně těchto typů struktur či smluv. Jediným účelem rozboru, který následuje, je učinit rozdíl mezi strukturami obecně označenými jako PPP, aby bylo posléze možné rozhodnout, které normy Společenství upravující veřejné zakázky a koncese budou na tyto struktury aplikovány.

²⁴ Je nutné poznamenat, že interpretace národního práva popř. interpretace stran nemá žádný účinek na právní interpretaci ohledně těchto smluv při aplikaci práva Společenství upravujícího veřejné zakázky a koncese.

poplatků placených uživateli díla či služby, tato je realizována prostřednictvím pravidelných plateb ze strany veřejnoprávního partnera. Předmětné platby mohou být stálé, avšak mohou být rovněž kalkulovány proměnlivým způsobem, například na základě užitečnosti zařízení nebo souvisejících služeb, popřípadě podle míry užívání zařízení.²⁶

1. Jaké typy čistě smluvních PPP znáte? Jsou tyto struktury ve Vaší zemi podřízeny zvláštnímu dohledu (ať již legislativnímu nebo jinému)?

2.1. Fáze výběru soukromého partnera

2.1.1. Čistě smluvní partnerství: rozhodnutí o uzavření smlouvy označené jako „veřejná zakázka“

24. Úprava platná pro rozhodnutí o přidělení veřejných zakázek na veřejné práce popř. veřejné služby, jež jsou označeny jako prioritní²⁷, vyplývá z jednotlivých ustanovení Směrnic Společenství obsahujících podrobná pravidla zejména ve vztahu k vyhlášení – zveřejnění a účasti v soutěži. Je-li orgán veřejné správy zadavatelem jednajícím podle „klasických“ Směrnic²⁸ musí při výběru soukromého partnera postupovat obvykle v rámci otevřeného nebo užšího řízení. Za určitých podmínek je ve výjimečných případech možné postupovat v rámci jednacího řízení. V této souvislosti Komise upozorňuje, že odkaz podle článku 7(2) Směrnice 93/37/EHS, který umožňuje postupovat v rámci jednacího řízení v případě veřejných zakázek, u nichž povaha prací nebo rizik s nimi souvisejících nedovolují předchozí celkové ocenění, lze použít pouze v omezených případech. Tato odchylka pokrývá výlučně výjimečné situace, kdy existuje předchozí nejistota ohledně povahy nebo rozsahu prací, které mají být provedeny, nevztahuje se však na situace, kdy tato nejistota vyplývá z jiných okolností, např. z důvodů obtíží při ocenění zakázky vzhledem k složitosti právní dokumentace a jejího financování²⁹.
25. Od přijetí Směrnice 2004/18/ES lze zejména v případech, kdy se rozhoduje o uzavření komplexních typů smluv³⁰, aplikovat nové řízení nazvané „soutěžní dialog“. Řízení s využitím soutěžního dialogu lze zahájit v případech, kdy zadavatel není schopen definovat technické prostředky, které nejlépe naplní jeho potřeby a cíle, nebo v případech, kdy není objektivně možné určit právní a/nebo finanční formu projektu.

²⁵ Pojem PFI označuje Private Finance Initiative, program Britské vlády, který umožnil modernizaci veřejné infrastruktury pomocí financování ze soukromých zdrojů. Tentýž model se používá i v jiných členských státech občas s významnějšími změnami. Například model PFI inspiroval v Německé spolkové republice rozvoj tzv. „Betriebmodelu“.

²⁶ Viz případy „virtuálního mýta“ užívaného v souvislosti s dálničními projekty zejména ve Velké Británii, Portugalsku, Španělsku a Finsku.

²⁷ Tj. ty, které jsou uvedeny v Příloze IA Směrnice 92/50/EHS a Příloze XVIA Směrnice 93/38/EHS.

²⁸ Tj. Směrnice 93/37/EHS, 92/50/EHS a 2004/18/ES.

²⁹ Například lze tuto výjimku použít v případech, kdy je třeba dílo vykonat v geologicky nestabilním terénu, či na místě archeologického naleziště a z tohoto důvodu není znám rozsah potřebných prací při zahájení řízení o zakázce. Podobný odkaz je stanoven v článku 11(2) Směrnice 92/50 a v článku 30(1)(b) Směrnice 2004/18/ES.

³⁰ Článek 29 Směrnice 2004/18/ES.

Tento nový typ řízení umožní zadavatelům zahájit s kandidáty dialog s cílem nalézt řešení, která budou s to předmětné potřeby uspokojit. Na závěr dialogu budou kandidáti vyzváni k předložení finální nabídky na základě řešení nalezeného (popř. nalezených) v průběhu dialogu. Uvedený typ veřejné soutěže musí obsahovat veškeré prvky, které jsou nezbytně nutné k provedení projektu. Zadavatelé-subjekty veřejné správy musí ohodnotit soutěžní nabídky na základě předem stanovených kritérií. Soutěžitel, který předložil ekonomicky nejvýhodnější nabídku, může být požádán k vyjasnění jejích jednotlivých aspektů popř. k potvrzení závazků, které jsou v ní uvedeny, za podmínky, že toto nebude mít za následek změnu podstatných prvků veřejné zakázky nebo zadání veřejné soutěže, popř. nepovede k maření soutěže nebo diskriminaci.

26. Řízení s využitím soutěžního dialogu by mělo poskytovat potřebnou flexibilitu pro jednání s kandidáty ohledně veškerých prvků smlouvy během úvodní fáze a současně zajistit, že tato jednání budou uskutečněna v souladu se zásadami transparentnosti a rovnosti zacházení a neohrozí práva poskytnutá provozovatelům Smlouvou. Tento názor je rovněž podporován přesvědčením, že více stupňové metody výběru by měly být zachovány za všech okolností, neboť přispívají k objektivitě a čistotě postupu vedoucího k výběru provozovatele. To ve svém důsledku zaručuje řádné užívání veřejných financí, omezuje riziko praktik, které by postrádaly transparentnost, a vede k posílení právní jistoty, která je u projektů tohoto druhu nezbytná.
27. Vedle toho stojí za povšimnutí, že nové Směrnice kladou důraz na užitek, který zadavatelům přináší stanovení technických náležitostí z hlediska výkonu nebo funkčních požadavků. Nová ustanovení tak zadavatelům poskytnou více možností vzít během rozhodování v úvahu řešení s inovačními prvky bez ohledu na to, jaký typ řízení bude zvolen.³¹

2. Z hlediska čistě smluvních PPP: podle názoru Komise poskytnete převzetí metody soutěžního dialogu do národního práva zúčastněným stranám typ řízení, které je obzvlášť vhodné pro rozhodování o uzavření smluv označovaných jako veřejné zakázky. Současně tento typ řízení zajistí ochranu základních práv ekonomických operátorů. Sdílette tento názor? Pokud ne, proč?
3. Domníváte se, že v případě uvedených smluv existují vedle problému výběru příslušného řízení o veřejné zakázce i jiné aspekty, které mohou znamenat problém z hlediska práva Společenství o veřejných zakázkách? Pokud ano, o jaké problémy se jedná? Prosíme o detailní rozbor.

2.1.2. Čistě smluvní partnerství: rozhodnutí o uzavření smlouvy označené jako „koncese“

28. V právu Společenství se vyskytuje několik málo ustanovení sekundárního práva, která koordinují postupy pro rozhodování o uzavření smluv označených jako smlouvy o koncesích (koncesní smlouvy). Určité požadavky na zveřejnění se záměrem zajistit

³¹ Článek 23 Směrnice 2004/18/ES a článek 34 Směrnice 2004/17/ES.

soutěž zúčastněných provozovatelů platí v případě koncesí ohledně stavebních prací, u nichž je rovněž stanovena povinnost ohledně minimální doby pro přijetí přihlášek.³² Zadavatelé nejsou omezeni v rozhodování při výběru soukromého partnera, ačkoliv musí při této činnosti zaručit plné dodržování zásad a pravidel vyplývajících ze Smlouvy.

29. Pravidla pro rozhodování o koncesích pro veřejné služby se vztahují pouze k zásadám vyplývajících z článků 43 a 49 Smlouvy konkrétně zásadám transparentnosti, rovnosti zacházení, proporcionality a vzájemného uznávání.³³ Soud v této souvislosti v rozsudku v případě *Telaustria* stanovil, že „povinnost transparentnosti, která je zadavateli uložena, spočívá v zajištění takového stupně zveřejnění ve prospěch kteréhokoliv potenciálního uchazeče o veřejnou zakázku dostatečného k tomu, aby umožnilo, že trh služeb zůstane otevřený soutěži a že bude moci být přezkoumána nestrannost řízení o veřejné zakázce“.³⁴
30. Komise se domnívá, že lze pravidla vyplývající z různých ustanovení Smlouvy shrnout v následujících povinnostech: stanovit pravidla vztahující se k výběru soukromého partnera, přiměřeným způsobem zveřejnit záměr rozhodnout o udělení koncese a zveřejnit pravidla, kterými se výběr řídí a která zajistí možnost sledovat dodržování nestrannosti po celou dobu průběhu řízení, zavést skutečnou soutěž mezi provozovateli s potenciálním zájmem o zakázku, kteří mohou zajistit splnění úkolů, o něž se jedná, po celou dobu řízení dodržovat zásadu rovného zacházení ohledně všech účastníků a provést výběr na základě objektivních, nediskriminujících kritérií.
31. Právo Společenství vztahující se k rozhodnutí o udělování koncesí je odvozeno zejména z obecných závazků, které nevyžadují koordinaci zákonodárství na úrovni členských států. Vedle toho, přestože tak mohou činit zcela neomezeně, pouze několik málo členských států přijalo zákony na národní úrovni, které by upravily obecná a podrobná pravidla, jimiž by se rozhodování o přidělování koncesí ke stavebním pracím nebo veřejným službám řídilo.³⁵ Pravidla, kterými se řídí zadavatelův výběr koncesionáře, jsou tak z větší části koncipována případ od případu.
32. Tato situace může představovat problém pro provozovatele v rámci Společenství. Nedostatek koordinace zákonodárství na národní úrovni může ve skutečnosti vytvořit překážku faktickému zahájení uvedených projektů v rámci Společenství, obzvláště pokud jsou organizovány na nadnárodní úrovni. Právní nejistota spojená s absencí jasných a koordinovaných pravidel by navíc mohla vést ke zvýšení nákladů na organizaci projektů tohoto typu.

³² Viz článek 3(1) Směrnice 93/37/EHS a články 56 až 59 Směrnice 2004/18/ES.

³³ Přestože Komise navrhovala, aby byla problematika koncesí pro veřejné služby zahrnuta v rámci Směrnice 92/50/EHS rozhodla Rada v průběhu legislativního procesu o jejich vyloučení z oblasti úpravy této Směrnice.

³⁴ Případ C-324/98. Viz také rozhodnutí ze dne 30. května 2002 v případě C-358/00, *Deutsche Bibliothek*, ECR I-4685. Tyto zásady se rovněž vztahují na jiná jednání států, kterými svěřují provoz hospodářské služby třetí straně, jako jsou například smlouvy vyloučené z oblasti úpravy Směrnic z důvodu, že jejich hodnota je menší než hraniční hodnoty upravené sekundární legislativou (Nařízení Soudu ze dne 3. prosince 2001, Případ C-59/00, *Vestergaard*, ECR. I-9505) nebo případy tzv. nepřednostních služeb.

³⁵ Španělsko (zákon o koncesích pro veřejné stavební práce ze dne 23. května 2003), Itálie (tzv. Merloniho zákon z roku 1994 ve znění pozdějších změn a doplňků) a Francie (tzv. Sapinův zákon z roku 1993) tuto legislativu přijaly.

33. V neposlední řadě byla učiněna prohlášení, že by za určitých okolností nemusely být cíle pro vnitřní trh dosaženy vzhledem k nedostatku účinně fungující soutěže. V této souvislosti by Komise ráda připomenula, že cílem Směrnic o veřejných zakázkách je nejen zajištění transparentnosti řízení a rovnosti zacházení provozovatelů, ale Směrnice rovněž vyžadují, aby byl k účasti na řízeních vyzván minimální počet uchazečů, ať se jedná o užší řízení, jednací řízení nebo řízení s metodou soutěžního dialogu.³⁶ Zůstává tedy zapotřebí vyhodnotit, zda je účinná aplikace těchto ustanovení dostatečná, či zda je zapotřebí přijetí dalších opatření, která by napomohla většímu rozvoji soutěžního prostředí.
34. V souvislosti s projednávanými přestupkovými řízeními si Komise rovněž povšimla, že v počáteční fázi není vždy snadné určit, zda je smlouva, která je předmětem řízení, veřejnou zakázkou nebo koncesí. V případě smluv označených jako koncese může být po zahájení řízení rozdělení rizik a užitků předmětem dalšího vyjednávání uskutečněného v jeho průběhu. Je rovněž možné, že po těchto vyjednáváních bude nutné smlouvu předefinovat jako „veřejnou zakázku“, což často vyvolává otázku zákonnosti řízení o uzavření předmětné smlouvy (resp. jeho typu vybraného zadavatelem). Podle názorů dotčených stran vytváří tato situace značný stupeň právní nejistoty, která ve velké míře škodí rozvoji těchto projektů.
35. V této souvislosti by Komise mohla zvážit návrh nového legislativního opatření za účelem koordinace řízení o přidělování koncesí v Evropské unii, které by se přiřadilo k dosavadním textům pravidel pro rozhodování o veřejných zakázkách. V takovém případě by bylo nutné stanovit podrobnou úpravu, která by se na udělování koncesí aplikovala.
36. Rovněž existují pohnutky k přezkumu, zda jsou dány objektivní důvody k tomu, aby byla rozhodování o PPP koncesního typu a rozhodování o ostatních smluvních typech PPP podřazena odlišné právní úpravě. V této souvislosti stojí za povšimnutí, že oba typy tj. veřejné zakázky a koncese od sebe odlišuje kritérium práva na těžení užitků (výtěžek) a jeho důsledek, tj. převod rizik s tímto právem spojených. Pokud se potvrdí, že právní nejistota spojená s obtížemi v počáteční fázi (a priori) ohledně rozložení rizik mezi partnery souvisejících s těžbou užitků (výtěžků), vzniká často při rozhodování o určitých čistě smluvních typech PPP, může Komise zvážit, zda rozhodování ohledně všech smluvních typů PPP, ať veřejných zakázek nebo koncesí, nepodřídí totožným pravidlům.

³⁶ Článek 19 Směrnice 93/36/EHS, článek 22 Směrnice 93/37/EHS, článek 27 Směrnice 92/50/EHS a článek 31 Směrnice 93/38/EHS. Viz také článek 44 Směrnice 2004/18/ES a článek 54 Směrnice 2004/17/ES.

4. Organizovali jste, účastnili jste se, popř. chtěli jste organizovat či se účastnit, řízení o udělení koncese v rámci Unie? Jaká byla Vaše zkušenost?
5. Domníváte se, že současný právní rámec Společenství je dostatečně podrobný, aby umožnil konkrétní a efektivní účast jiných než národních společností a skupin v řízeních o udělení koncesí? Zaručuje podle Vašeho názoru výše uvedený právní rámec opravdovou soutěž?
6. Je podle Vašeho názoru žádoucí legislativní iniciativa na úrovni Společenství, která by regulovala řízení o udělování koncesí?
7. Pokud se domníváte, že je zapotřebí, aby Komise navrhla novou legislativní akci, existují podle Vašeho názoru objektivní důvody, aby takové opatření regulovalo veškeré smluvní typy PPP bez ohledu na to, zda jsou konstruovány jako veřejné zakázky nebo koncese, za účelem jejich podřazení jednotné právní úpravě řízení?

2.2. Zvláštní otázky týkající se výběru ekonomického provozovatele u PPP založeného na základě soukromé iniciativy

37. V nedávné době se v některých členských státech³⁷ rozvinula praxe, kdy soukromý sektor dostal příležitost převzít iniciativu v rámci projektu PPP. U struktur tohoto typu ekonomičtí provozovatelé formulují podrobný návrh na projekt, obvykle v oblasti řízení a správy určité stavby či infrastruktury, v některých případech se tak může stát i na výzvu orgánu veřejné správy.
38. Uvedený postup umožňuje zjistit již v rané fázi, zda budou ekonomičtí provozovatelé ochotni do určitých projektů investovat. Rovněž provozovatele podněcuje k tomu, aby rozvinuli a aplikovali inovační technická řešení, která by vyhovovala potřebám zadavatele-orgánu veřejné správy.
39. Skutečnost, že má projekt týkající se veřejné infrastruktury původ v soukromé iniciativě, nemění povahu smluv uzavřených mezi zadavateli-orgány veřejné správy a provozovateli. V případech, kdy se tyto smlouvy týkají služeb upravených sekundárním právem a jsou uzavřeny na peněžní plnění, musí být označeny jako veřejná zakázka nebo koncese a jejich přidělování se bude řídit odpovídajícími pravidly.
40. Je proto zapotřebí zabezpečit, aby řízení, která budou v této souvislosti zavedena, nepřipravovala Evropské provozovatele o práva, k nimž je předpisy Společenství o veřejných zakázkách a koncesích opravňují. Především je Komise názoru, že všem evropským provozovatelům musí být zaručen k takovým projektům přístup, zejména prostřednictvím odpovídajícího zveřejnění výzvy k navržení projektu. Bude-li chtít orgán veřejné správy následně určitý projekt realizovat, musí uspořádat veřejnou soutěž určenou všem provozovatelům, kteří by mohli být na rozvoji projektu potenciálně zainteresováni tak, aby zaručovala nestrannost výběrového řízení.

³⁷ V některých členských státech je soukromá iniciativa podrobena zvláštnímu dohledu (viz v Itálii Merloniho zákon ze dne 18. listopadu 1998 a ve Španělsku, předpisy o službách místních úřadů samosprávy z roku 1955 a zákon 13/2003 o koncesích k stavebním pracím ze dne 23. května 2003). Rovněž v ostatních členských státech se v praxi objevují PPP založená na základě soukromé iniciativy.

41. Aby učinily systém atraktivní, pokusily se členské státy v některých případech poskytnout určitou motivaci těm subjektům, které přišly s určitou iniciativou jako první. Využita byla možnost kompenzovat iniciátora projektu, např. platbou za jeho iniciativu, vedle následné výzvy k uspořádání veřejné soutěže. Též byla zvažována možnost poskytnout prvnímu zájemci v souvislosti s výzvou k uspořádání veřejné soutěže ohledně dalšího rozvoje vybraného projektu určité výhody. Taková řešení zasluhují důkladné zvážení, aby se zaručilo, že výhody poskytnuté iniciátorovi projektu v soutěži nenaruší rovné zacházení ostatních uchazečů.

8. Je podle Vaší zkušenosti zaručen přístup jiných než národních provozovatelů k projektům PPP založeným na základě soukromé iniciativy? Konkrétně: pokud zadavatelé-orgány veřejné správy vydají výzvu k předložení iniciativy, je její zveřejnění skutečně v dostatečné formě tak, aby byli informováni všichni zainteresovaní provozovatelé? Je výběrové řízení organizováno tak, aby ohledně realizace vybraného projektu proběhla skutečná a opravdová soutěž?
9. Jaké by bylo podle Vašeho názoru nejvhodnější pravidlo zaručující rozvoj PPP na základě soukromé iniciativy v Evropské unii tak, aby současně garantovalo dodržování zásad transparentnosti, nediskriminace a rovnosti zacházení?

2.3. Fáze následující po výběru soukromého partnera

42. Sekundární legislativa Společenství v oblasti veřejných zakázek a koncesí se týká zejména fáze rozhodování o uzavření smlouvy, resp. přidělení zakázky. Sekundární právo neposkytuje podrobnou úpravu ohledně fází, které následují po výběru soukromého partnera. Nicméně zásady rovného zacházení a transparentnosti, které vyplývají ze Smlouvy, obvykle vylučují jakýkoliv zásah veřejnoprávního partnera po výběru soukromého partnera, a to v tom rozsahu, ve němž by takový zásah mohl vyvolat zpochybnění zásady rovného zacházení s provozovateli.³⁸
43. Často složitá povaha předmětných uspořádání, doba, která může proběhnout mezi výběrem soukromého partnera a podpisem smlouvy, relativně dlouhé trvání projektu a v neposlední řadě časté využívání mechanismu dílčích (subdodavatelských) smluv, může v určitých případech komplikovat aplikaci uvedených pravidel a zásad. Dva takové aspekty, tj. smluvní rámec PPP a využití dílčích smluvních partnerů (subdodavatelů) jsou popsány níže.

2.3.1. Smluvní rámec projektu

44. Smluvní ustanovení, kterými se řídí fáze provedení projektu PPP, jsou zejména ustanovení národního práva. Smluvní podmínky však musí též odpovídat příslušným normám Společenství, zejména zásadám rovnosti zacházení a transparentnosti. Toto předpokládá, že popisná část zadávací dokumentace musí jasným způsobem formulovat podmínky plnění smlouvy tak, aby je různí uchazeči o partnerství mohli vykládat stejným způsobem a vzít je v potaz při přípravě svých nabídek. Vedle toho nesmí mít tyto smluvní podmínky plnění jakýkoliv přímý či nepřímý diskriminační

³⁸ Viz případ C-87/94, *Komise v. Belgie (Bus Wallons)*, rozsudek ze dne 25. dubna 1994, bod 54. Viz také případ C-243/89, *Komise v. Dánsko (Bridge on the Storebaelt)*, rozsudek ze dne 22. června 1992.

účinek popř. sloužit jako bezdůvodná překážka svobodného poskytování služeb nebo svobody podnikání.³⁹

45. Úspěšnost PPP do značné míry závisí na celkovém smluvním rámci projektu a na co nejlepší definici prvků, které budou určující pro jeho provádění. V této souvislosti je rozhodující řádné vyhodnocení rizik a jejich optimální rozdělení mezi veřejnoprávní a soukromý sektor, a to podle jejich možností tato rizika převzít. Rovněž je důležité stanovit mechanismy pro ohodnocení plnění, která budou formálnímu držiteli PPP poskytována na pravidelném základě. V tomto kontextu vyžaduje princip transparentnosti, aby prvky využitě pro vyhodnocení a rozdělení těchto rizik a ohodnocení plnění byly sděleny v popisné dokumentaci, tak aby je zájemci o zakázku mohli vzít v potaz při přípravě svých nabídek.
46. Vedle toho je nutné stanovit dobu, po kterou bude soukromý partner poskytovat plnění prací nebo služby za účelem potřeby zabezpečení ekonomické a finanční stability projektu. Obzvláště musí být stanovena doba trvání partnerství tak, aby neomezila otevřenou soutěž po uplynutí doby potřebné k zajištění splacení investice a návratu investovaného kapitálu. Nadměrnému trvání vztahu bude pravděpodobně zamezeno na základě zásad řídicích vnitřní trh⁴⁰ nebo ustanovení Smlouvy ohledně soutěže.⁴¹ Obdobně vyžaduje zásada transparentnosti, aby základní zásady pro stanovení doby partnerství byly sděleny v popisné dokumentaci tak, aby je mohli uchazeči o zakázku vzít v potaz při přípravě svých nabídek.
47. Vzhledem k tomu, že se týkají služby, která je rozložena do delšího časového období, musí se vztahy ohledně PPP rozvíjet v souladu se změnami makroekonomického popř. technologického prostředí a v souladu s požadavky obecného zájmu. Právo Společenství ohledně veřejných zakázek této možnosti obecně nebrání za předpokladu, že je prováděna v souladu se zásadami rovného zacházení a transparentnosti. Popisná dokumentace doručovaná účastníkům soutěže nebo uchazečům o zakázku během výběrového řízení může upravovat klauzuli pro automatické úpravy, tj. např. doložky ohledně cenových indexů, popř. stanovit okolnosti, za kterých mohou být účtované sazby změněny. Může rovněž upravit klauzule o přezkumu (tzv. *Review Clauses*) za podmínky, že budou přesně určovat okolnosti a podmínky, za nichž může být smluvní vztah změněn. Taková smluvní ustanovení musí být vždy dostatečně jasná, aby provozovatelům během fáze výběru smluvního partnera umožnila jejich shodný výklad.
48. U určitých projektů si mohou finanční instituce vyhradit právo nahradit projektového manažera popř. ustanovit nového manažera, pokud peněžní toky, které projekt vytvoří, klesnou pod určitou úroveň. Realizace těchto klauzulí, které spadají do kategorie tzv. „step-in“ klauzulí (tj. klauzulí upravující vnější zásahy do smluvního vztahu), mohou mít za následek změnu soukromého partnera zadavatele bez vyhlášení soutěže. Aby byla zaručena kompatibilita takových projektů s normami Společenství v oblasti veřejných zakázek a koncesí, je nutné věnovat této problematice zvláštní pozornost.

³⁹ Případ C-19/00, *SIAC Constructions*, rozsudek ze dne 18. října 2001, body 41-45; Případ C-31/87 *Gebroeders Beentjes v. Pays-Bas*, rozsudek ze dne 20. září 1988, body 29-37. Viz také článek 26 Směrnice 2000/18/ES a článek 38 Směrnice 2000/17/ES.

⁴⁰ Viz interpretační sdělení ke koncesím, zejména bod 3.1.3.

⁴¹ Články 81, 82 a 86(2) Smlouvy ES.

49. Obecně mají změny učiněné v průběhu provádění PPP, nejsou-li upraveny ve smluvní dokumentaci, za následek vyvolání otázky souladu se zásadou rovného zacházení se všemi provozovateli.⁴² Takové dokumentací neupravené změny jsou přijatelné pouze tehdy, jsou-li nutné z důvodu nepředvídatelné okolnosti nebo mohou-li být ospravedlněny z důvodů veřejného programu, veřejné bezpečnosti nebo veřejného zdraví.⁴³ Kromě toho, jakákoliv zásadní změna týkající se aktuálního předmětu smlouvy musí být považována za uzavření nové smlouvy vyžadující novou soutěž.⁴⁴
50. Konečně je nutné zdůraznit, že sekundární legislativa upravuje výjimečné situace, za nichž mohou být dodatečné práce nebo služby, které nebyly zahrnuty v původně zamýšleném projektu nebo smlouvě, zadány přímo bez vyhlášení obchodní soutěže⁴⁵. Výklad těchto výjimek však musí být restriktivní. Např. se nemohou týkat rozšíření doby platnosti již existující koncese k provozu dálnice za účelem pokrytí nákladů prací potřebných k dokončení nového úseku. Praxe kombinování „ziskových“ a „neziskových“ činností, které jsou uděleny jedinému koncesionáři, nesmí vést k situaci, kdy by byla nová činnost udělována stávajícímu koncesionáři bez vyhlášení obchodní soutěže.

10. Jaká je Vaše zkušenost s fázemi, které následují po výběru soukromého partnera u smluvních typů PPP?
11. Jste si vědomi případů, kdy by podmínky provedení včetně smluvních klauzulí týkajících se úprav v průběhu času měly diskriminační dopad, popř. mohly představovat bezdůvodnou překážku svobody poskytování služeb nebo svobody podnikání? Pokud ano, můžete popsat typy problémů, s kterými jste se střetli?
12. Jste si vědomi jakýchkoli praktik či mechanismů k hodnocení zakázek, které by měly diskriminační účinek?
13. Sdílíte stanovisko Komise, že některé typy tzv. „step-in“ ujednání (tj. umožňujících vnější zásah do smluvního vztahu) mohou představovat problém z hlediska transparentnosti a rovnosti zacházení? Znáte jiné „standardní klauzule“, které mohou představovat tytéž problémy?
14. Domníváte se, že je zapotřebí vyjasnit určité aspekty smluvního rámce projektů PPP na úrovni Společenství? Pokud ano, které aspekty by měly být vyjasněny?

⁴² Viz případ C-337/98, *Komise v. Francie*, rozsudek ze dne 5. října 2000, body 44 a násl. Právo Společenství rovněž odmítá veškeré změny učiněné během fáze sepisování smlouvy po té, kdy byl proveden konečný výběr úspěšného zájemce o zakázku. V této souvislosti nová ustanovení upravující soutěžní dialog stanoví, že úspěšný zájemce o zakázku může pouze „vyjasnit aspekty zakázky nebo potvrdit závazky v zakázce obsažené za předpokladu, že to nebude mít za následek změnu podstatných prvků zakázky nebo podmínek vyhlášení veřejné soutěže ani riziko narušení obchodní soutěže nebo diskriminace.

⁴³ Článek 46 Smlouvy.

⁴⁴ Případ C-337/98, *Komise v. Francie*, rozsudek ze dne 5. října 2000, body 44 a násl. Interpretací sdělení ke koncesím stanoví v této souvislosti, že rozšíření stávající koncese na dobu delší než původně stanovenou musí být považováno za udělení nové koncese těmto koncesionáři.

⁴⁵ Viz článek 11 (3)(e) Směrnice 92/50/EHS, článek 7 (3)(d) Směrnice 93/37/EHS a článek 20(2)(f) Směrnice 93/38/EHS. Nová Směrnice 2004/18/ES poskytuje podobnou výjimku pro koncese ohledně veřejných staveb viz článek 61.

2.3.2. Svěření určitých úkolů dalším smluvním partnerům (subdodavatelům)

51. Podle zkušeností Komise vyvolává aplikace pravidel ohledně dílčích (subdodavatelských) smluv na dohody o PPP občasně nejistoty či pochybnosti. Některé strany např. tvrdily, že smluvní vztahy mezi projektovou společností, která se stala stranou smlouvy nebo držitelem koncese, a jejími akcionáři přinášejí určité právní problémy. V této souvislosti by Komise ráda poukázala na to, že pokud je sama projektová společnost v pozici zadavatele, musí veřejné zakázky, popř. koncese, uzavírat na základě obchodní soutěže, ať jsou uzavřeny s jejími akcionáři či jinými stranami. Jediným případem, na něž se výše uvedené pravidlo nevztahuje, je případ veřejných služeb, které projektová společnost svěřila svým akcionářům, pokud již ze strany veřejnoprávního partnera byly předmětem veřejné soutěže, a to před založením společnosti, která projekt realizuje.⁴⁶ Pokud však projektová společnost v postavení zadavatele není, bude oprávněna uzavírat smlouvy s třetími stranami bez dalšího omezení, ať se již jedná o její akcionáře či nikoliv. Výjimkou jsou případy, kdy je projektová společnost „koncesionářem stavebních prací“, na jejichž udělení se za předpokladu, že jejich objem převyšuje hranici 5 milionů Euro, vztahují určité požadavky ohledně zveřejňování, s výjimkou smluv uzavřených s podnikateli, kteří jsou stranou skupiny založené za účelem získání koncese, popř. s jejich příbuznými (sesterskými) společnostmi.⁴⁷
52. Soukromí partneři nejsou v zásadě ničím omezeni, pokud hodlají svěřit provádění části popř. celé veřejné zakázky nebo koncese dalším smluvním partnerům (subdodavatelům). Je však nutné zdůraznit, že v případě rozhodnutí o udělení veřejné zakázky, mohou být uchazeči požádáni, aby v nabídce označili tu část zakázky, kterou zamýšlí svěřit třetím stranám (subdodavatelům).⁴⁸ V případě koncesí ohledně stavebních prací, jejichž hodnota je vyšší než 5 milionů Euro, může zadavatel koncesionáře požádat, aby třetím stranám přidělil zakázky představující alespoň 30% celkové hodnoty prací, ohledně nichž bude uzavřena koncesní smlouva.⁴⁹

15. Jste si v souvislosti s projekty PPP vědomi specifických problémů vznikajících ve vztahu k dílčím (subdodavatelským) smlouvám? Prosíme vysvětlete.
16. V případě projektu smluvního PPP, kdy dochází k převodu úkolů na jediného soukromého partnera: vyžaduje podle Vašeho názoru fenomén uzavírání dílčích (subdodavatelských) smluv podrobnější úpravu a/nebo naopak širší prostor k aplikaci pravidel?
17. Domníváte se, že vyvstává potřeba pro doplňkovou iniciativu na úrovni Společenství za účelem vyjasnění popř. přizpůsobení pravidel ohledně uzavírání dílčích (subdodavatelských) smluv?

⁴⁶ Článek 13 Směrnice 93/38/EHS upravuje případ odchylky, pokud je provozovatelem systému sítí, který vystupuje jako zadavatel, rozhodnuto o uzavření dílčích (subdodavatelských) smluv o provedení služeb s jeho přidruženými (sesterskými) společnostmi. Článek 23 Směrnice 2004/17/ES rozšiřuje tuto výjimku na subdodavatelské smlouvy týkající se dodávek prací.

⁴⁷ Článek 3(4) Směrnice 93/37/EHS a článek 63 až 65 Směrnice 2004/18/ES. Ve dvou později uvedených člancích je shora uvedená hranice stanovena na 6 242 000 Eur.

⁴⁸ Článek 17 Směrnice 93/36/EHS, článek 20 Směrnice 93/37/EHS, článek 25 Směrnice 92/50, článek 27 Směrnice 93/38. Viz také článek 25 Směrnice 2004/18/ES a článek 37 Směrnice 2004/17/ES.

⁴⁹ Článek 3(2) Směrnice 93/37/EHS. Viz také článek 60 Směrnice 2004/18/ES.

3. INSTITUCIONÁLNÍ FORMA PPP A PRÁVO SPOLEČENSTVÍ O VEŘEJNÝCH ZAKÁZKÁCH A KONCESÍCH

53. Institucionální typ PPP ve smyslu této Zelené knihy zahrnuje založení subjektu společně ovládaného veřejným a soukromým partnerem.⁵⁰ Společný subjekt má za úkol zabezpečit dodávku prací nebo služeb ve prospěch veřejnosti. Orgány veřejné správy členských států občas tuto možnost využívají zejména u správy veřejných služeb na místní úrovni (např. služby týkající se dodávek vody či odvozu odpadů).
54. Přímá spolupráce mezi veřejnoprávním a soukromým partnerem v rámci právnické osoby veřejnoprávnímu partnerovi umožňuje prostřednictvím jeho zastoupení mezi akcionáři a v řídicích orgánech společného subjektu udržet si relativně vysoký stupeň kontroly nad rozvojem projektů, které mohou být v průběhu času podle okolností dále upravovány. Veřejnoprávnímu partnerovi takový typ projektu rovněž umožňuje další rozšíření znalostí souvisejících s provozováním předmětné služby za současného využití podpory ze strany soukromého partnera.
55. Institucionální PPP může být založeno zřízením subjektu vlastněného společně veřejnoprávním a soukromým sektorem (3.1) nebo tak, že soukromý sektor převezme kontrolu v již existujícím veřejnoprávním podniku (3.2).
56. Níže uvedené pojednání se soustředí výlučně na problematiku práva veřejných zakázek a koncesí aplikovatelného na institucionální PPP. Ohledně obecnějšího rozboru dopadů daného práva na zřizování a uzavírání tohoto typu PPP odkazujeme na předchozí kapitoly.

3.1. Partnerství zahrnující vznik nového (*ad hoc*) subjektu společně ovládaného veřejnoprávním a soukromým sektorem.⁵¹

57. Právo veřejných zakázek a koncesí se samo o sobě nevztahuje na transakce, v jejichž důsledku vzniká subjekt se smíšeným (tj. soukromoprávním a veřejným) kapitálem. Pokud je však tento typ transakce spojen s přidělováním úkolů na základě opatření, které může být označeno za veřejnou zakázku nebo dokonce koncesi, je důležité, aby byla dodržena pravidla a zásady uvedeného práva (tj. obecné zásady Smlouvy a v určitých případech Směrnice a jejich ustanovení).⁵²
58. Výběr soukromého partnera, který je povolán ke splnění takových úkolů během jeho účasti na smíšeném subjektu, tedy nemůže být založen výlučně na množství jeho kapitálového vkladu nebo jeho zkušenostech, ale musí vzít v potaz celkový charakter

⁵⁰ Členské státy v této souvislosti užívají odlišnou terminologii a schémata (například Kooperationsmodell, joint PPPs, Joint Ventures).

⁵¹ Otázka, kterou se zabývá tento odstavec, je vznik nově založených subjektů se zvláštním právním uspořádáním. Nezabývá se však specifickým případem již existujících smíšených subjektů, které by se účastnily řízení o veřejné zakázce či koncesi, protože tento druhý případ nevyvolává mnoho připomínek s ohledem na aplikovatelné právo Společenství. Smíšená povaha subjektu účastnícího se výběrového řízení ve skutečnosti nezahrnuje jakoukoliv odchylku od pravidel upravujících udělování veřejných zakázek nebo koncesí. Pouze v případě, že předmětný subjekt naplňuje znaky tzv. „in house“ (vnitřního) subjektu zadavatele ve smyslu Případu Teckal projednávaného u Evropského soudu pro lidská práva, je zadavatel oprávněn obvyklá pravidla neaplikovat.

⁵² Stojí za povšimnutí, že zásady ovládající právo veřejných zakázek a koncesí se aplikují rovněž v případě, kdy je zakázka udělována formou jednotného aktu (tj. aktu zákonodárné moci popř. regulativního opatření).

jeho nabídky – která je – z hlediska služeb, jež mají být poskytnuty, ekonomicky nejvýhodnější. Tedy v případě absence jasných a objektivních kritérií, která by zadavateli umožňovala vybrat ekonomicky nejvýhodnější nabídku, může kapitálová transakce zakládat porušení práva o veřejných zakázkách a koncesích.

59. V této souvislosti nepředstavuje transakce zahrnující vytvoření smíšeného subjektu problém z hlediska aplikovatelného práva Společenství, pokud je nástrojem k výkonu úkolů, kterými byl soukromý partner podle smlouvy pověřen. Podmínky, jimiž se založení subjektu řídí, však musí být stanoveny určitým způsobem již v okamžiku výzvy k zahájení veřejné soutěže ohledně úkolů, které mají být soukromému partneru svěřeny.⁵³
60. Komise si povšimla, že v některých členských státech národní právní úprava umožňuje, aby se smíšené subjekty, v nichž účast veřejnoprávního sektoru vykonává zadavatel, účastnily řízení o přidělení veřejné zakázky nebo koncese, a to i v případech, kdy tyto subjekty doposud právně nevznikly. Takový subjekt totiž s konečnou platností vznikne až poté, kdy je rozhodnuto o uzavření smlouvy s tímto subjektem. V jiných členských státech se rozvinula praxe, která směřuje fázi právního vzniku subjektu (inkorporaci) a fázi přidělení úkolů. Účelem řízení takto zahájeného zadavatelem je tedy vytvoření smíšeného subjektu, který by byl pověřen určitými úkoly.
61. Tyto vzory zjevně nenabízejí uspokojivá řešení z hlediska ustanovení upravujících veřejné zakázky a koncese.⁵⁴ V prvním případě existuje riziko, že bude účinné fungování soutěže narušeno privilegovaným postavením společnosti, která vzniká, a následkem toho i privilegovaným postavením partnera, který má v této společnosti účast. V druhém případě představuje zvláštní řízení výběru soukromého partnera rovněž celou řadu problémů. Zadavatelé čelí určitým obtížím při určení předmětu zakázky nebo koncese dostatečně jasným a určitým způsobem, k němuž jsou povinni. Komise často registruje, že úkoly svěřené partnerské struktuře nejsou jasně určené a že v určitých případech dokonce nespádají pod rozsah daný smlouvou. Toto vyvolává problémy nejen ve vztahu k zásadám transparentnosti a zásadě rovného zacházení, avšak rovněž riziko způsobení újmy obecnému zájmu a cílům, které má veřejnoprávní strana v úmyslu dosáhnout. Je rovněž zřejmé, že doba trvání vytvořeného subjektu obvykle neodpovídá době, na niž byla smlouva nebo koncese uzavřena, a toto zjevně podporuje rozšíření úkolů svěřených takovému subjektu bez toho, aniž by nově proběhla opravdová soutěž v okamžiku, kdy je potřeba smlouvu popř. koncesi obnovit. V některých případech toto vede k situaci, kdy jsou úkoly *de facto* zadány na neomezeně dlouhou dobu.
62. Dále je nutné upozornit na skutečnost, že společný vznik takových subjektů musí vzít obecně v potaz zásadu nediskriminace s ohledem na národnost a především zásadu svobodného pohybu kapitálu.⁵⁵ Například orgány veřejné správy nemohou koncipovat

⁵³ Rovněž tyto podmínky nesmí diskriminovat popř. vytvořit neoprávněnou překážku svobodě poskytovat služby nebo svobodnému podnikání, nebo být v hrubém nesouladu s žádoucím cílem.

⁵⁴ Při plánování a zařizování těchto transakcí, lze vidět na případu standardních formulářů, které obsahují prvky nezbytné pro veřejnou soutěž s řádným poskytováním informací, jak obtížné je nalézt přiměřený způsob zveřejnění za účelem udělení takových zakázek v souladu s úpravou veřejných zakázek a koncesí.

⁵⁵ Účast v novém podnikání s cílem založení dlouhodobé ekonomické spojení je upraveno ustanoveními článku 56, který se týká volného pohybu kapitálu. Viz Příloha I Směrnice 88/361/EHS přijaté v souvislosti s původním článkem 67, který uvádí seznam typů operací, které musí být považovány za pohyb kapitálu.

svou pozici akcionáře takového subjektu závislou na nadměrných oprávněních, která nemají původ v obvyklé aplikaci práva obchodních společností.⁵⁶

63. Komise by rovněž ráda poukázala na skutečnost, že účast zadavatele-orgánu veřejné správy ve smíšeném subjektu, který se stane stranou smlouvy po ukončení výběrového řízení, neopravňuje k tomu, aby se na výběr soukromého partnera neaplikovalo právo o veřejných zakázkách a koncesích. Aplikace práva Společenství ohledně veřejných zakázek a koncesí není podmíněná veřejnou, soukromou nebo smíšenou povahou subjektu zadavatele. Jak potvrdil Evropský soud pro lidská práva v případě Teckal, právní úprava veřejných zakázek se použije, pokud se zadavatel rozhodne svěřit úkol třetí straně, tj. osobě od něj právně odlišné. Jiná situace může nastat v případě, kdy místní orgán veřejné správy předmětnou osobu kontroluje obdobným způsobem jako svá jednotlivá oddělení a tato osoba současně provádí podstatnou část své činnosti společně s tímto orgánem (popř. orgány) veřejné správy.⁵⁷ Pouze subjekty, které současně splňují tyto dvě podmínky, mohou být považovány za rovnocenné „vnitřním“ subjektům zadavatele, jimž mohou být uděleny úkoly bez soutěžního řízení.⁵⁸
64. Konečně je vhodné zdůraznit, že v případě, kdy má smíšená osoba povahu zadavatele, tato vlastnost vyžaduje, aby bylo dodržováno právo veřejných zakázek a koncesí, jsou-li soukromému partnerovi přidělovány úkoly, které nebyly předmětem veřejné soutěže ze strany zadavatele před založením smíšeného subjektu. Soukromý partner by tedy neměl profitovat ze svého privilegovaného postavení ve smíšeném subjektu k tomu, aby si vyhrazoval určité úkoly bez předchozí výzvy k soutěži.

3.2. Kontrola veřejného subjektu soukromým provozovatelem

65. Založení institucionálního PPP může vést též ke změně akcionářů veřejnoprávního subjektu. V této souvislosti je nejprve třeba zdůraznit, že přeměna veřejnoprávní společnosti na subjekt soukromého práva je ekonomickým a politickým rozhodnutím, které jako takové spadá do plné pravomoci členských států.⁵⁹
66. Rovněž je vhodné zdůraznit, že právo Společenství v oblasti veřejných zakázek není samo o sobě zaměřeno na transakce, které zahrnují jednoduché kapitálové injekce ze strany investora do podniku, ať již veřejnoprávního či soukromoprávního. Takové transakce spadají pod rozsah ustanovení Smlouvy ohledně svobodného pohybu kapitálu⁶⁰, z kterých v první řadě vyplývá, že opatření na národní úrovni regulující uvedené transakce, nesmí vytvářet překážky investicím z ostatních členských států.⁶¹

⁵⁶ Viz rozsudky Soudu ze dne 4. června 2002, případ C-367/98, *Komise v. Portugalsko*, ECR I-4731; případ C-483/99, *Komise v. Francie*, ECR I-4581; rozsudky ze dne 13. května 2003, případ C-463/00, *Komise v. Španělsko*, ECR. I-4581; Případ C-98/01, *Komise v. Velká Británie*, Rec. I-4641. Ohledně možných oprávnění podle této konstrukce viz rozsudek Soudu ze 4. června 2002, případ C-503/99, *Komise v. Belgie*, ECR I-4809.

⁵⁷ Případ C-107/98, *Teckal*, rozsudek ze dne 18. listopadu 1999, bod 50.

⁵⁸ Evropský soud pro lidská práva byl požádán, aby učinil tři předběžná rozhodnutí (případy C-26/03, C-231/03 a C-458/03) za účelem poskytnutí dodatečného vysvětlení kritérií, která mohou založit existenci typu vztahu obdobnou „vnitřnímu orgánu“.

⁵⁹ Toto vyplývá ze zásady neutrality Smlouvy ve vztahu k vlastnickým právům, které jsou uznány článkem 295 Smlouvy.

⁶⁰ Článek 56 a násl. Smlouvy ES.

⁶¹ Viz sdělení Komise o určitých právních aspektech týkajících se investic v rámci EU, úř. věst. č. C 220, ze dne 19. července 1997, str. 15.

67. Ustanovení týkající se svobody podnikání ve smyslu článku 43 Smlouvy musí být aplikována v případě, kdy se orgán veřejné správy rozhodne prostřednictvím kapitálové transakce postoupit třetí straně podíl, k němuž se vztahuje možnost vykonávat určitý vliv v subjektu veřejného práva poskytujícího ekonomické služby běžně spadající mezi povinnosti Státu.⁶²
68. Konkrétně v případech, kdy orgány veřejné správy udělí ekonomickému provozovateli určitý vliv v podniku na základě transakce zahrnující převod kapitálu a v případech, kdy má taková transakce za následek, že jsou tomuto provozovateli svěřeny úkoly spadající do oblasti práva veřejných zakázek, které byly před tím přímo či nepřímo vykonávány orgány veřejné správy, vyžadují ustanovení týkající se svobody podnikání dodržení zásad transparentnosti a rovného zacházení, aby se zabezpečil rovný přístup každého potenciálního provozovatele k vykonávání těchto aktivit.
69. Dále se z hlediska správné praxe doporučuje zabezpečit, aby uvedená kapitálová transakce ve skutečnosti nezakrývala uzavření smlouvy se soukromým partnerem, které by bylo možné označit za přidělení veřejné zakázky popř. koncese. Takto je tomu zejména tam, kdy jsou před uskutečněním kapitálové transakce příslušnému subjektu přiděleny určité úkoly, a to přímo a bez soutěže, s cílem učinit kapitálovou transakci přitažlivou.

18. Jaké máte zkušenosti se zřizováním institucionálních PPP? Domníváte se na základě těchto zkušeností, že je právo Společenství týkající se veřejných zakázek a koncesí v rámci těchto konkrétních případů dodržováno? Pokud ne, uveďte proč.

19. Domníváte se, že je zapotřebí iniciativy na úrovni Společenství za účelem řádného určení (popř. vyjasnění) povinností zadavatelů ohledně podmínek, za nichž je nezbytné uspořádat veřejnou soutěž mezi operátory, kteří mají na realizaci institucionálního projektu zájem? Pokud ano, jakých konkrétních bodů by se měla týkat a jakou by měla mít podobu? Pokud ne, proč?

Zcela obecně a nezávisle na otázkách obsažených v tomto dokumentu:

20. Která opatření nebo postupy vytváří podle vašeho názoru překážku zavedení PPP v rámci Evropské unie?

21. Znáte jiné formy PPP, které se rozvinuly v zemích mimo Unii? Víte o příkladech „správné praxe“, které by v tomto rámci mohly sloužit jako model pro Unii? Pokud ano, prosíme o detailní rozbor.

22. Vzhledem ke značným investicím, které jsou v určitých členských státech zapotřebí pro sociální a udržitelný hospodářský rozvoj, domníváte se, že by bylo užitečné zavést společnou analýzu těchto otázek v pravidelných intervalech mezi dotčenými stranami umožňující současně výměnu nejvhodnější praxe? Domníváte se, že by Komise měla takovou informační síť založit?

⁶² Viz k těmto řádkům rozsudek Soudu ze dne 13. dubna 2000, případ C-251/98, Baars, ECR I-2787

4. ZÁVĚREČNÉ POZNÁMKY

70. Komise vyzývá všechny zainteresované strany, aby se vyjádřily k otázkám uvedeným v této Zelené knize. Odpovědi, připomínky a případné další návrhy mohou být zasílány poštou na adresu:

European Commission
Consultation „Green Paper on PPPs and the Community law on public contracts and concessions“
C 100 2/005
B-1049 Brussels

popř. elektronickou poštou na následující adresu:

MARKT-D1-PPP@cec.eu.int

Připomínky by měly být Komisi doručeny nejpozději do **30. července 2004**. Pro informaci zainteresovaným stranám sdělujeme, že příspěvky doručené elektronickou cestou budou zveřejněny s uvedením jména a adresy jejich původců na webové stránce http://europa.eu.int/comm/internal_market za předpokladu, že dotyční autoři nevyjádří výslovně své námitky proti takovému zveřejnění.

71. Vycházejíc mimo jiné ze zaslaných příspěvků, Komise hodlá vyvodit příslušné závěry a případně předložit návrhy navazujících iniciativ.